

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / OKTABR /
10-SON, I-QISM**

Google
scholar

RePEc
RESEARCH PAPERS
IN ECONOMICS

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, oktabr.
I-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoj o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

SUN'IIY INTELLEKTGA ASOSLANGAN INSON RESURLARINI BOSHQARISHNING XODIMLAR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: SUN'IIY INTELLEKTGA ISHONCHNING VOSITACHILIK ROLI.....	30
Nazirjonova Marziaxon Xamidulla qizi	
DAVLAT XARIDI KONSEPSIYASI VA MAMLAKATDA XARIDLAR TARKIBINING TRANSFORMATSIYASI.....	36
Axmedjanov Sardorbek	
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURLAR SAMARADORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	41
Aipova Iroda Ikramovna	
BUDJET XARAJATLARI SAMARADORLIGINI BOSHQARISH IQTISODIY RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	45
Normo'minov Sardorbek Normo'min o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KICHIK TADBIRKORLIKNING TARMOQ VA HUDUDIIY TARKIBIDAGI O'ZGARISHLAR.....	50
Xaitova Rushana O'ktamovna	
O'ZBEKISTONDA MOLIIYAVII XIZMATLAR BOZORINING HUDUDIIY RIVOJLANISHI VA UNING IQTISODIY O'SISHDAGI ROLI.....	54
Ibragimova Saule Orinbaevna	
MINTAQAVIIY IQTISODIY RIVOJLANISHNI RAQAMLI MONITORING QILISH INDIKATORLARINI TANLASH VA VAZNLASHNING KO'P MEZONLI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	59
Qozaqova Munajat Sharifjanovna	
BOSHQARUV HISOBOTI SHAKLLARI, KO'RSATKICHLARI VA REGISTRARINI MODELLASHTIRISH.....	67
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
O'ZBEKISTON BANK SEKTORINING RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	71
Kanan Aliyev	
TIJORAT BANKLARIDA LIKVIDLIK SIYOSATINI OPTIMALLASHTIRISH: BASEL III DOIRASIDA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMI.....	77
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATI XUSUSIYATLARINING HISOB SIYOSATI MAZMUNIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	84
Xabilov Djaxongir Xakimovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOLIQ ORGANLARIDA AGILE MENEJMENTNI JORIY ETISH TAYYORGARLIGINING TASHKILIIY, MADANIY VA BOSHQARUV KO'RSATKICHLARI TAHLILI.....	88
Sayfiyev Jasur Ravshanovich	
ПУТИ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ТУРИСТСКОГО ПРОДУКТА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	97
Абдукадырова Халида Абдухамедовна	
Юлдашева Мухаббатхон Расулхоновна	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI KREDITLASH AMALIYOTIDA XORIJ TAJRIBASI.....	101
Xasanova Lola Mamasharifovna	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING RAQAMLI EKOTIZIM MODELINI TAKOMILLASHTIRISH.....	106
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISH OMILLARI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA OCHIQ MA'LUMOTLAR TAHLILI	115
Yuldoshev Sherzod Yusup o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VILOYATLARI BO'YICHA AHOLI JON BOSHIGA SANOAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQARISH HAJMINI O'SISH SUR'ATLARINI TAHLILI.....	121
Madraximova G.R.	
Mansurova M.Y.	
FOYDA SOLIG'I BO'YICHA TUSHUMLARNI PROGNOZ QILISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH: MAVSUMIYLIK VA PROGNOZ XATOLARINING EMPIRIK TAHLILI.....	125
Zoxidov Shaxzod Shavkat o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA OSHIRISH MEXANIZMLARI	130
Djumaniyazov Ikram Karimbayevich	
ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ НА ФИНАНСОВУЮ УСТОЙЧИВОСТЬ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	138
Убайдуллаева Мафтунахон Акмалхон кизи	
ОЦЕНКА РЕГИОНАЛЬНЫХ ДИСПРОПОРЦИЙ КАДРОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА И НАПРАВЛЕНИЯ ИХ СОКРАЩЕНИЯ.....	143
Ходжаева Шахзодахон Дилшодхужаевна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDIY BOSHQARUVNING INSTITUTIONAL MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	150
G'affarov Husayn Aliyar o'g'li	
TURIZMNING BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH.....	157
Xolboyev Shaxriyor Abdullayevich	
TURIZM SOHASIDA AMALIY TA'LIM VA ISH BERUVCHILAR BILAN HAMKORLIK MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	163
Xo'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
RESURS TEJAMKOR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SANOAT KORXONALARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH	169
Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna	
TA'LIM INFRATUZILMASI, XIZMAT KO'RSATISH SIFATI VA ULARNING RAQOBATBARDOSHLIKKA TA'SIRI TAHLILI	175
Zulxaynarov Samandar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MARKAZLASHTIRILGAN KAPITAL QO'YILMALAR HISOBIGA QURILISH OBYEKTLARINI MOLIALASHTIRISHNING ZAMONAVIY HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	181
Bozorov Bobur Haqberdiyevich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSION FAOLLIKNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: HUDUDIY MAKROIQTISODIY TAHLIL	188
Sagieva Moldir Orazbay qizi	
TEMIR YO'L KORXONALARI IQTISODIY BARQARORLIGINING TO'RT O'LCHOVLI KONSEPSIYASI.....	193
Usmonov Shermuhammad Xaydar o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA BOSHQARUV KONSALTINGI JAHON TAJRIBASI.....	200
Ermamatova Shohsanam Ermamat qizi	
O'ZBEKISTON G'AZNACHILIK TO'LOVLARIDA RISKLARNI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA ANIQLASH IMKONIYATLARI	207
A. Kurbanov	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED TOOLS AND ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN UZBEKISTAN: A PRISMA-GUIDED SYSTEMATIC REVIEW	213
Guljakhon Ermatova	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI VA QIYMAT ZANJIRIGA YO'NALTIRILGAN TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMI.....	219
Abdurahmanova Feruza Nusratovna	
RESEARCH AND DEVELOPMENT OF COTTON CELLULOSE PRODUCTION TECHNOLOGY.....	225
Mirsaidova Komila	
Eganberdiev Elmurod	
Kholikova Sevara	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	230
Allamuratova Perida Maxsetbaevna	
AKTUAL'NYE NAÐRAVLЕНИЯ EKONOMICHESKOGO ANALIZA DLYA NAUCHNYX ISSLEDOVANIY	236
Nurymbetov Timur Uzakbergenovich	
OLYI TA'LIMNING RAQAMLI ARHITEKTURASI: IQTISODIY MODELLARDA BIG DATA VA SUN'IY INTELLEKT ALGORITMLARI	242
O'Imasxo'jayev Zoirxo'ja Abbos o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA HUDUDYIY INVESTITSIYA SIYOSATIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY TAHLILI.....	247
Sultanov Anvar Abdullaevich	
MAKROPRUDENCIAL'NOE REGULIROVANIYE KREDITNOGO RYNKA	253
Jumatova Dirlfuza Baltabaevna	
TIJORAT BANKLARIDA HISOB SIYOSATI VA UNI MHXS BILAN UYG'UNLASHTIRISH ZARURIYATI.....	258
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
BIZNES JARAYONLAR AUDITI OPERATSION AUDITNING ZAMONAVIY SHAKLI SIFATIDA	263
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIÐARISH KORXONALARIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI INTEGRAL INDEKS ASOSIDA BAHOLASH	272
Masharipova Sevara	
QURILISH SANOATI KORXONALARIDA EKOLOGIK BOSHQARUV SAMARADORLIGINI BAHOLASH USLUBLARI VA XORIJIY TAJRIBA	278
Azimov Feruz Akbarovich	
QURILISHDA SIFATNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI KOMPLEKS BAHOLASH USLUBIYOTI.....	283
Komilov Feruz Qilich o'g'li	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA INNOVATSION BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	289
Ubaydulloyeva Umida Otamurod qizi	
ISLAMIC FINANCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN: A COMPARATIVE BENCHMARK STUDY WITH LESSONS FROM MALAYSIA.....	296
Komilova Gulbadanbegim	
BAXMAL TUMANINING TABIIY-GEOGRAFIK, IQTISODIY VA IJTIMOY SALOHİYATI	302
Misirxonov Xabibxon Iskandar o'g'li	
THE GREEN ECONOMY IS THE MAIN GLOBAL TREND OF THE NEW DECADE.....	310
Abdullaev Muzaffar Abdujabbarovich	
Karieva Gulnora Abdullaevna	
Isroilova Yulduzxon Rasuljonovna	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI: SAMARQAND VILOYATI TURIZM MAJMUASI MISOLIDA	315
Umirova Dilnoza Safarovna	
KADRLAR TANQISLIGI SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINI STRATEGIK BOSHQARISH.....	322
Tuxliyev Baxtiyor Maxmaziyayevich	

XUSUSIY KORXONALARDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH SAMARADORLIGIGA SUN'YI INTELLEKTGA ASOSLANGAN MEXANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING TA'SIRI.....	328
Sobirova Munavvarxon Qaxramonjonovna	
ПОСЛЕУБОРОЧНЫЕ ПОТЕРИ ПЛОДОВ В УЗБЕКИСТАНЕ: КОЛИЧЕСТВЕННАЯ И ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА.....	336
Пак Тимур Анатольевич	
Муратов Абдулазиз Уктамович	
BANK TIZIMIDA TAVAKKALCHILIKNI BOSHQARISHNING XALQARO TAJRIBASI.....	344
Narmuradov Farrux Ziyadullayevich	
PEDAGOGIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA SIRTQI TA'LIM JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH IJTIMOY-PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA.....	348
Tashnazarov Rustam	
DAVLAT IJTIMOYIY SOHA MUASSASALARINING MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	352
Hasanov To'liqin Axmatovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ НА ОСНОВЕ ИНТЕГРАЛЬНОГО ПОДХОДА.....	358
Жуманов Азизбек Исакбой оглы	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK EKSPORTINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA BOZORLAR DINAMIKASI.....	365
Abduraxmonov Shuxrat Oybekovich	
ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN AKTIV REYESTRI: MOLIYAVIY VA BARQARORLIK AXBOROTINING BOG'LANGANLIGINI TA'MINLASH METODIKASI.....	371
Mardanov Muzaffar Xolboyevich	
TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH JARAYONLARIGA OID XARAJATLAR TARKIBINING XUSUSIYATLARI.....	379
Shamsikulova Moxina Bonu Furkatovna	
BANK VA NOBANK MOLIYA INSTITUTLARINI BEVOSITA SOLIQQA TORTISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	384
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
TIJORAT BANKLARIDA XIZMATLAR SIFATINI YAXSHILASHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR.....	390
Isroilova Sitorabonu Qodirjon qizi	
ASSESSMENT OF MARKETING COMMUNICATIONS AND CUSTOMER RELATIONSHIP PRACTICES IN INSURANCE COMPANIES: CHANNEL RESPONSIVENESS, THE LIMIT OF CONTACT AND WHAT RECOVERY REPAIRS.....	396
Ibragimova Maftunakhon Shukhratjon kizi	
IQTISODIY SUDLARDA NIZOLARNI SUDGACHA HAL QILISHNING PROTSESSUAL-HUQUQIY MEXANIZMLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	
Ungarov Akram Botirqul o'g'li	
KICHIK BIZNESNI KREDITLASHDA KREDIT RISKLARINI BAHOLASH VA BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	409
O'taganov Farrux Nurmamatovich	
"SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISHNI HUDUDIY RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA)".....	416
Samandarov Jaloliddin Melixurozovich	
OLIY O'QUV YURTLARIDA BYUDJETLASHTIRISH MASALALARI.....	423
B.Yu. Maxsudov	
I.G'. Isroilov	

TIJORAT BANKLARIDA PLASTIK KARTALAR ORQALI XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	429
Valiyev Doniyor Baxtiyor o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSIYALARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNI TASNIFLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI	436
Erdonov Muhammadamin Erdon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYA BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBADAN FOYDALANISH	445
Rakhmatullaeva Muslima Khurshid qizi	
O'ZBEKISTON ENERGETIKA SEKTORIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI MANBALAR ASOSIDAGI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SHARTNOMALARINING TARIF VA TUZILMAVIY TAHLILI	451
Jo'rayev Javohir To'lagan o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	458
Kulmatov Zafar Jumanazarovich	
QORAQALPOG'ISTON TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH	466
Madrahimova Shohzoda Ahmadjon qizi	
O'ZBEKISTONNING MARKAZIY OSIYODAGI TRANSPORT-LOGISTIKA MARKAZIGA AYLANISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY IMKONIYATLARI	471
Odiljonova Husniya Ergashali qizi	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	478
Aliev Botirjon Baxtiyarovich	
BANKLARDA CHAKANA XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	483
Yangiboyev Furqat Baxodirovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH ZARURIYATI	488
Jalilov Bahrom Sotiboldiyevich	
GREEN INDUSTRIALISATION AND EXPORT DIVERSIFICATION IN UZBEKISTAN: PATHWAYS TO LOW-CARBON VALUE CHAINS	492
Yo'ldosheva Oygul Zokir qizi	
NEW HORIZONS FOR ECONOMICGROWTH IN UZBEKISTAN IN THE CONTEXT OF WTO ACCESSION	499
Feruzbek Otaboev	
DYNAMIC ECONOMIC MODELS, THEIR SPECIAL ASPECTS AND APPLICATION METHODS	509
Hakimov Hakimjon Abdullo ugli	
Rasulov Jamshid Shokir ugli	
SAMARQAND MUZEYLARIDA INKLYUZIV MUHITNI SHAKLLANTIRISH: TASHRIF BUYURUVCHILAR EHTIYOJLARI VA XIZMATLARNI TAKOMILLASHTIRISH	514
Zuhra Tongotarova Rahim qizi	
ZAMONAVIY MODA INDUSTRIYASIDA STRATEGIK MENEJMENTNI TAKOMILLASHTIRISH VA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI	518
Abdumajitova Adolat Bahrom qizi	
MOL-MULK VA YER SOLIQLARI MA'MURIYATCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH ORQALI MAHALLIY BUDJETLAR DAROMAD BAZASINI MUSTAHKAMLASH	527
Musalimov Shuhrat Isamuxamedovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT TA'MINOTINING SIFATI VA LIKVIDLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH.....	531
Turdiyev Eralijon Muxtarovich	

DIVERSIFICATION OF REGIONAL ECONOMY BASED ON MEDICAL TOURISM AND MECHANISMS TO ELIMINATE TOURISM SEASONALITY (A CASE STUDY OF JIZZAKH REGION).....	538
Yusupova Makhliyo Khasan kizi	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA ISLOMIY MOLİYALASHTIRISH VOSITALARINI QO'LLASH MECHANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH	544
Valiyeva Munavvar Xushbakovna	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ ИМУЩЕСТВА НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	550
Жалолiddинова Мохира Алишер кизи	
DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARINI REJALASHTIRISHDA XARAJATLAR TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISH: IQTISODIY TASNIF ASOSIDAGI TAHLIL.....	555
Otahanov Azizbek Muhammadjonovich	
IQLIM O'ZGARISHLARI SHAROITIDA AGRAR BIZNESDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH VA MOLİYAVIY XATARLARNI BOSHQARISH	561
Arslonov Abduqodir Karomatovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA KO'P XONADONLI UY-JOY FONDINI BOSHQARISH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI HUDUDIY OMILLAR.....	566
Raimov Otamurod Xolmurotovich	
TA'LIM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA KESH MENEJMENTINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	573
Atajanov Baxrombek Utkirovich	
DAVLAT BYUDJETI MABLAG'LARIDANSAMARALI FOYDALANISHDA MOLİYAVIY NAZORATNING O'RNI	577
Sobirjonova Sabinabonu Umidovna	
HOW SUCCESS AND FAILURE SEQUENCES SHAPE ENTREPRENEURIAL PIVOT DECISIONS: A CONCEPTUAL FRAMEWORK AND EXPERIMENTAL DESIGN	581
Alasgarli Farid	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR QADRSIZLANISHI VA HARAKATINI MOLİYAVIY HISOBOTLARNING XALQARO STANDARTLARI (IAS 2) ASOSIDA BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	590
Toshnazarov Bobur Shuxratilloevich	
ESG TAMOIYILLARI VA YASHIL MARKETINGNI STRATEGIK BOSHQARISH: O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGIGA TA'SIRI.....	596
Ro'ziyev Abdurahmon Rustam o'g'li	
NAMANGAN VILOYATI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	602
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA XALQARO MARKETING STRATEGIYALARINI SHAKLLANTIRISHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	610
Xaytboyeva Nigora Bakmamatovna	

YENGIL SANOAT KORXONALARIDA XALQARO MARKETING STRATEGIYALARINI SHAKLLANTIRISHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Xaytboyeva Nigora Bakmamatovna

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti,

Biznes va boshqaruv kafedrası dotsenti

E-mail: nigoraxaytboyeva92@gmail.com

ORCID: 0009-0001-7100-2500

Abstract. The article examines the theoretical foundations and modern approaches to developing international marketing strategies in light industry enterprises. The sectoral structure of Uzbekistan's industrial enterprises is analyzed, and a SWOT analysis shows that the key strategic task for domestic enterprises is to combine their raw material and production advantages with design, branding, and direct sales.

Keywords: light industry, international marketing, export strategy, digital marketing, sustainable fashion, competitiveness.

Annotatsiya. Maqolada yengil sanoat korxonalarida xalqaro marketing strategiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari va zamonaviy yondashuvlari tadqiq etilgan. O'zbekiston sanoat korxonalarining tarmoq tuzilmasi tahlil qilinib, SWOT-tahlil asosida mahalliy korxonalarning asosiy strategik vazifasi — xomashyo va ishlab chiqarish ustunliklarini dizayn, brending va to'g'ridan-to'g'ri sotuv bilan uyg'unlashtirish ekanligi asoslangan.

Kalit so'zlar: yengil sanoat, xalqaro marketing, eksport strategiyasi, raqamli marketing, barqaror moda, raqobatbardoshlik.

Аннотация. В статье исследованы теоретические основы и современные подходы к формированию международных маркетинговых стратегий на предприятиях лёгкой промышленности. Проанализирована отраслевая структура промышленных предприятий Узбекистана, и на основе SWOT-анализа обосновано, что ключевой стратегической задачей отечественных предприятий является сочетание сырьевых и производственных преимуществ с дизайном, брендингом и прямыми продажами.

Ключевые слова: лёгкая промышленность, международный маркетинг, экспортная стратегия, цифровой маркетинг, устойчивая мода, конкурентоспособность.

KIRISH

Globalashuv sharoitida milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligi ko'p jihatdan yuqori qo'shilgan qiymatli tayyor mahsulotlar eksportini kengaytirish qobiliyati bilan belgilanadi. O'zbekiston uchun yengil sanoat — ayniqsa, to'qimachilik, tikuv-trikotaj, charm-poyabzal va ipak mahsulotlari ishlab chiqarish — ichki xomashyo bazasiga tayangan, mehnat talab etuvchi va eksport salohiyati yuqori bo'lgan strategik tarmoq hisoblanadi.

So'nggi yillarda mamlakatda paxta xomashyosini to'liq qayta ishlashga o'tish, paxta-to'qimachilik klasterlarini joriy etish, tayyor mahsulot ishlab chiqarishni rag'batlantirish borasida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi"da eksport hajmini oshirish va sanoatni modernizatsiya qilish ustuvor vazifa sifatida belgilangan¹. Shuningdek, Prezidentning 2019-yil 16-sentabrdagi PQ-4453-son qarori yengil sanoatni yanada rivojlantirish va tayyor mahsulot ishlab chiqarishni rag'batlantirishga qaratilgan².

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 16-sentabrdagi PQ-4453-son "Yengil sanoatni yanada rivojlantirish va tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni rag'batlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish quvvatlarining o'sishi bilan bir qatorda eksport samaradorligini yanada oshirish uchun mahsulotlarning qo'shilgan qiymatini ko'paytirish, tayyor mahsulotlar ulushini kengaytirish va milliy brendlarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mahalliy korxonalar uchun kalava ip va gazlama kabi mahsulotlar eksporti bilan bir qatorda, tayyor mahsulotlarni o'z brendlari asosida xalqaro bozorlarga olib chiqish imkoniyatlarini kengaytirish istiqbolli yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Shu jihatdan, korxonalarda tizimli va ilmiy asoslangan xalqaro marketing strategiyalarini yanada rivojlantirish hamda ularni zamonaviy bozor talablariga moslashtirish eksport salohiyatini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shu nuqtai nazardan, yengil sanoat korxonalarida xalqaro marketing strategiyalarini shakllantirishga zamonaviy yondashuvlarni o'rganish va ularni milliy sharoitga moslashtirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro marketing strategiyasi masalalari jahon iqtisodiy adabiyotida keng yoritilgan. F. Kotler va K. Keller marketing strategiyasini korxonaning maqsadli bozorlarni tanlash, qiymat taklifini shakllantirish va marketing-miksni boshqarish orqali raqobat ustunligiga erishish jarayoni sifatida talqin qiladi³. Ular xalqaro bozorga chiqishda korxonaning bozorni tanlash, bozorga kirish usuli, marketing dasturi va tashkiliy tuzilma bo'yicha tegishli qarorlar qabul qilishi zarurligini ta'kidlaydi.

T. Levittning 1983-yilda e'lon qilingan "Bozorlar globallashuvi" maqolasi standartlashtirish konsepsiyasining rivojlanishida muhim o'rin tutadi⁴. Muallif texnologik taraqqiyot iste'molchilar ehtiyojlarining yaqinlashuviga xizmat qilishi hamda global miqyosda standartlashtirilgan mahsulotlardan foydalanish miqyos samarasi orqali muayyan ustunliklar yaratishi mumkinligini ilgari surgan.

M. Porter raqobat ustunligi strategiyalari — xarajatlar bo'yicha yetakchilik, differensiatsiya va fokuslash — hamda qiymat zanjiri konsepsiyasini rivojlantirgan [3]. Shuningdek, uning xalqaro raqobatbardoshlikka bag'ishlangan keyingi tadqiqotlarida mamlakatlarning raqobat ustunligini tushuntiruvchi "milliy olmos" modeli ishlab chiqilgan⁵. Ushbu konsepsiyalar yengil sanoat kabi global qiymat zanjirlari bilan chambarchas bog'langan tarmoqlarni tahlil qilishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

J.-J. Lamben bozorga yo'naltirilgan boshqaruv konsepsiyasi doirasida strategik va operativ marketingning o'zaro uzviy bog'liqligini ko'rsatib bergan⁶. I. Ansoff tomonidan taklif etilgan "mahsulot-bozor" matritsasi esa bozorga kirish va o'sish strategiyalarini tanlashda keng qo'llaniladigan nazariy vositalardan biri hisoblanadi⁷.

Milliy sharoitda yengil sanoat korxonalarining xalqaro marketing strategiyalarini shakllantirishda eksport salohiyati, raqobatbardoshlik, raqamli marketing, brending hamda zamonaviy bozor talablarini o'zaro uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, raqamli transformatsiya va barqaror rivojlanish tamoyillarini marketing strategiyalariga tizimli integratsiyalash mazkur yo'nalishdagi ilmiy-amaliy yondashuvlarni yanada rivojlantirish imkonini beradi. Shu jihatdan, yengil sanoat korxonalari uchun zamonaviy xalqaro marketing yondashuvlarini milliy iqtisodiy sharoitga moslashtirish mazkur tadqiqotning asosiy yo'nalishini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, abstrakt-mantiqiy fikrlash, induksiya va deduksiya, guruhlash, SWOT-tahlil hamda ekspert baholash usullaridan foydalanildi. Nazariy baza sifatida xalqaro marketing, strategik menejment va xalqaro savdo nazariyalari bo'yicha xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy ishlari, me'yoriy-huquqiy hujjatlar, O'zbekiston Respublikasi statistika organlari va "O'zto'qimachilik sanoat" uyushmasi ma'lumotlari, shuningdek, xalqaro tashkilotlar (WTO, ITC Trade Map) hisobotlari xizmat qildi. Mazkur maqola matnini tayyorlash va tahrirlash jarayonida sun'iy intellekt vositalaridan 10 foizgacha foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

2026-yil 1-yanvar holatiga ko'ra, respublikada 59,8 mingta sanoat korxonasi faoliyat yuritmoqda. Ularning tarmoq tuzilmasi tahlili shuni ko'rsatadiki, korxonalar sonida eng yuqori ulush oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishga (11,9 mingta yoki 20,0 %) to'g'ri keladi. Undan keyingi o'rinlarni boshqa nometall mineral mahsulotlar ishlab chiqarish (13,8 %) va kiyim ishlab chiqarish (10,0 %) egallaydi.

3 Kotler P., Keller K.L. Marketing Management. 15th ed. – Boston: Pearson, 2016. – 832 p.

4 Levitt T. The Globalization of Markets // Harvard Business Review. – 1983. – Vol. 61, No. 3. – P. 92–102.

5 Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. – New York: Free Press, 1985. – 557 p.

6 Ламбен Ж.-Ж., Чумпитас Р., Шулинг И. Менеджмент, ориентированный на рынок. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2008. – 720 с.

7 Ansoff H.I. Strategies for Diversification // Harvard Business Review. – 1957. – Vol. 35, No. 5. – P. 113–124.

1-jadval.
O'zbekiston Respublikasida faoliyat yuritayotgan sanoat korxonalarining
asosiy iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha taqsimlanishi (2026-yil 1-yanvar holatiga)⁸

No	Iqtisodiy faoliyat turi	Korxonalar soni, ming ta	Jamiga nisbatan ulushi, %
1	Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish	11,9	20,0
2	Boshqa nometall mineral mahsulotlar ishlab chiqarish	8,3	13,8
3	Kiyim ishlab chiqarish	6,0	10,0
4	Mashina va uskunalaridan tashqari tayyor metall buyumlar ishlab chiqarish	4,8	8,0
5	Mebel ishlab chiqarish	4,1	6,9
6	To'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish	3,7*	6,2
7	Boshqa faoliyat turlari	21,0*	35,1
	Jami	59,8	100,0
	<i>Shu jumladan, yengil sanoat (3+6 qatorlar)</i>	<i>9,7*</i>	<i>16,2*</i>

Yengil sanoatning asosiy tarmoqlari — kiyim ishlab chiqarish (6,0 mingta) va to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish (taxminan 3,7 mingta) birgalikda olinganda, ular jami sanoat korxonalarining 16,2 foizini, ya'ni qariyb 9,7 mingta korxonani tashkil etadi. Bu ko'rsatkich bo'yicha yengil sanoat oziq-ovqat sanoatidan keyin ikkinchi o'rinda turadi. Shuni ham hisobga olish kerakki, charm, charm buyumlari va poyabzal ishlab chiqarish "boshqa faoliyat turlari" tarkibiga kiritilgan, shuning uchun yengil sanoatning haqiqiy ulushi bundan ham yuqori ekanligini ta'kidlash mumkin.

Kiyim ishlab chiqaruvchi korxonalar soni to'qimachilik korxonalariga nisbatan qariyb 1,6 baravar ko'p. Bu holat tarmoqda xomashyoni qayta ishlashdan tayyor mahsulot ishlab chiqarishga o'tish jarayoni kechayotganini, ya'ni qiymat zanjirida yuqori qo'shilgan qiymatli bosqichlar rivojlanayotganini ko'rsatadi. Kiyim ishlab chiqarish korxonalarining ko'pchiligi kichik va o'rta biznes subyektlari bo'lib, ularning xalqaro bozorlarda o'z brendlarini rivojlantirish, marketing bo'limlari faoliyatini kengaytirish va xorijiy buyurtmalar bilan bir qatorda mustaqil savdo kanallarini shakllantirish imkoniyatlari mavjud.

Shunday qilib, yengil sanoat korxonalarining soni va iqtisodiyotdagi o'rni yuqori bo'lib, ularning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini yanada oshirish uchun ishlab chiqarish hajmi bilan bir qatorda marketing salohiyatini kuchaytirish — brend yaratish, raqamli savdo kanallarini o'zlashtirish va xalqaro sertifikatlariga ega bo'lish muhim ahamiyat kasb etadi. Mahalliy korxonalarning xalqaro marketing faoliyatidagi holati SWOT-tahlili asosida 2-jadvalda umumlashtirilgan.

2-jadval
Mahalliy yengil sanoat korxonalari eksport marketingining SWOT-tahlili⁹

Kuchli tomonlar (S)	Zaif tomonlar (W)
Mahalliy paxta xomashyosi bazasi va to'liq sikl («toladan kiyimgacha») imkoniyati	Eksport tarkibida yuqori qo'shilgan qiymatli tayyor mahsulotlar ulushini yanada oshirish imkoniyatlarining mavjudligi.
Nisbatan arzon ishchi kuchi va energiya	Xalqaro bozorda tan olinadigan milliy brendlarni rivojlantirish salohiyatining yuqoriligi.
Klaster tizimi orqali vertikal integratsiya	Marketing tadqiqotlari va dizayn salohiyatini yanada rivojlantirish uchun keng imkoniyatlarning mavjudligi.
Davlat tomonidan eksportni qo'llab-quvvatlash choralari	Raqamli marketing kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish uchun muhim salohiyatning mavjudligi.
Imkoniyatlar (O)	Tahdidlar (T)
Yel GSP+ imtiyozlari tizimi	Osiyo ishlab chiqaruvchilari bilan kuchli narx raqobati
Paxtaning majburiy mehnatdan xoli deb tan olinishi va xalqaro boykotning bekor qilinishi	Logistika xarajatlarining yuqoriligi (dengizga chiqish yo'qligi)
Xalqaro elektron savdo platformalarining rivojlanishi	Ekologik va ijtimoiy standartlarning keskinlashuvi
MDH, Markaziy Osiyo bozorlariga yaqinlik va madaniy o'xshashlik	Geosiyosiy vaziyat va valyuta kurslari o'zgaruvchanligi

⁸ O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi
⁹ Muallif ishlanmasi

SWOT-tahlil natijalari mahalliy korxonalar uchun asosiy strategik vazifa — xomashyo va ishlab chiqarish ustunliklarini qiymat zanjirining yuqori qo'shilgan qiymatli bosqichlari, ya'ni dizayn, brending va to'g'ridan-to'g'ri sotuv bilan uyg'unlashtirish ekanligini ko'rsatadi. Ushbu vazifani amalga oshirishda SWOT-tahlil natijalarini strategik qarorlarga aylantirish imkonini beruvchi TOWS matritsasi yondashuvidan foydalanish maqsadga muvofiq. Unga ko'ra, korxonalar ichki kuchli tomonlarini tashqi imkoniyatlarni ro'yobga chiqarishga yo'naltirishi (SO-strategiyalar), rivojlantirilishi lozim bo'lgan jihatlarini esa mavjud imkoniyatlar hisobiga mustahkamlashi (WO-strategiyalar) mumkin.

Mahalliy xomashyo bazasi, ishlab chiqarish quvvatlari va klaster tizimi kuchli tomonlar sifatida, raqamli savdo kanallarining kengayishi, barqaror mahsulotlarga talabning o'sishi va ta'minot zanjirlarining qayta shakllanishi esa tashqi imkoniyatlar sifatida qaralganda, ularni o'zaro bog'lovchi muhim omil aynan zamonaviy xalqaro marketing yondashuvlari hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, SWOT-tahlil natijalaridan kelib chiqqan holda zamonaviy yondashuvlarni amaliyotga joriy etishning asosiy yo'nalishlarini quyidagicha keltirish mumkin.

Raqamli marketing. Xalqaro marketpleyslar (Amazon, Wildberries, Ozon, Trendyol va boshqalar) kichik va o'rta korxonalarning vositachilarsiz xorijiy iste'molchiga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ijtimoiy tarmoqlardagi vizual kontent, influencer-marketing va maqsadli reklama brend tanilishini nisbatan kam xarajat bilan oshirish imkonini beradi. Raqamli analitika esa talab tendensiyalarini real vaqt rejimida kuzatish va assortimentni tezkor moslashtirishga xizmat qiladi.

Barqarorlik va kuzatuvchanlik. Yengil sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarishda organik paxta, qayta ishlangan tolalar, suvni tejovchi bo'yash texnologiyalari hamda mahsulotning butun ishlab chiqarish zanjiri bo'yicha kuzatuvchanligini ta'minlash rivojlangan bozorlarda raqobat ustunligini shakllantiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Milliy o'ziga xoslikni brending omiliga aylantirish. M. Porterning differensiatsiya strategiyasiga muvofiq, atlas, adras, ipak mahsulotlari, milliy naqsh va motivlar zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashtirilganda noyob differensiatsiya manbaiga aylanadi. Bu yondashuv mahalliy korxonalarga yuqori qiymatli nisha segmentlarda barqaror o'rin egallash va mahsulotlarning o'ziga xosligini kuchaytirish imkonini beradi.

Klaster darajasidagi hamkorlik. Mahalliy yengil sanoat korxonalarining katta qismi kichik va o'rta biznes subyektlari bo'lib, ular uchun marketing infratuzilmasini birgalikda rivojlantirish samarali yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Shu sababli klasterlar yoki tarmoq uyushmalari doirasida umumiy marketing xizmatlarini tashkil etish — bozor tadqiqotlarini olib borish, xalqaro ko'rgazmalarda jamoaviy ishtirok etish, xorijda savdo uylari va omborlar tashkil etish — korxonalar eksport salohiyatini mustahkamlashga xizmat qilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari yengil sanoat korxonalarining xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish bilan bir qatorda, marketing, dizayn va brending salohiyatini tizimli rivojlantirish orqali yanada samarali ta'minlanishini ko'rsatdi. Mazkur yo'nalishda, ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlarining imkoniyatlarini kengaytirish, korxonalar, tarmoq uyushmalari va davlat darajasidagi chora-tadbirlarni o'zaro uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shundan kelib chiqib, O'zbekiston yengil sanoati korxonalarida zamonaviy xalqaro marketing strategiyalarini shakllantirish va amaliyotga joriy etish bo'yicha quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- yengil sanoat korxonalarida marketing va dizayn bo'limlarini tashkil etish yoki ularning faoliyatini kuchaytirish, xalqaro marketing bo'yicha malakali kadrlar tayyorlashni tarmoq ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda yo'lga qo'yish;
- tarmoq uyushmasi negizida xorijiy bozorlar bo'yicha tahliliy ma'lumotlar bazasi va umumiy marketing xizmatlari markazini tashkil etish;
- ekologik va ijtimoiy sertifikatlash xarajatlarini qisman qoplash mexanizmlarini yanada kengaytirish;
- milliy yengil sanoat mahsulotlari uchun yagona soyabon-brend ishlab chiqish va uni xalqaro ko'rgazmalar hamda raqamli platformalarda keng targ'ib qilish;
- kichik va o'rta korxonalarning xalqaro marketpleyslarga chiqish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida eksport-logistika va raqamli marketing bo'yicha maslahat xizmatlarini rivojlantirish.

Mazkur takliflarning izchil amalga oshirilishi yengil sanoat korxonalarining xalqaro marketing salohiyatini mustahkamlash, milliy brendlarning tashqi bozorlardagi taniluvchanligini oshirish va yuqori qo'shilgan qiymatli tayyor mahsulotlar eksportini kengaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. — LexUZ. PF-60-son Farmon — LexUZ
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 16-sentabrdagi PQ-4453-son "Yengil sanoatni yanada rivojlantirish va tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni rag'batlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. — LexUZ. PQ-4453-son qaror — LexUZ
3. Ansoff H. I. Strategies for Diversification // *Harvard Business Review*. — 1957. — Vol. 35, No. 5. — P. 113–124. Bibliografik ma'lumot
4. Kotler P., Keller K. L. *Marketing Management*. — 15th ed. — Boston: Pearson Education, 2016. — 832 p. WorldCat bibliografik yozuvi
5. Ламбен Ж.-Ж., Чумпитас Р., Шулинг И. *Менеджмент, ориентированный на рынок: учебник*. — 2-е изд. — СПб.: Питер, 2008. — 720 с. — ISBN 978-5-91180-294-3. Elektron katalogdagi bibliografik yozuv
6. Levitt T. The Globalization of Markets // *Harvard Business Review*. — 1983. — Vol. 61, No. 3. — P. 92–102. Harvard Business Review — The Globalization of Markets
7. Porter M. E. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. — New York: Free Press, 1985. — 557 p. — ISBN 978-0-02-925090-7. Google Books bibliografik yozuvi
8. Porter M. E. *The Competitive Advantage of Nations*. — New York: Free Press, 1990. — 855 p. — ISBN 978-0-02-925361-8. Google Books bibliografik yozuvi
9. International Trade Centre. *Trade Map: Trade Statistics for International Business Development* [Elektron manba]. — ITC. ITC Trade Map rasmiy sayti
10. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Rasmiy statistika ma'lumotlari [Elektron manba]. — Toshkent. Milliy statistika qo'mitasi rasmiy sayti

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 10/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
